

Зачепилівська районна державна адміністрація

Відділ освіти

Районний етап Всеукраїнського літературного конкурсу «Розкрилля душі»,
присвяченого 85-річчю від дня народження Ліни Костенко

Номінація «Літературна творчість»

Есе

« Осанна осені, о сум! Осанна»

Магічна пора року в осягненні Ліни Костенко

Робота

Білик Юлії Юріївни,

члена гуртка «Літературне краєзнавство»,

учениці 9 класу Миколаївської

ЗОШ I-III ступенів

Зачепилівського району Харківської області

Керівник: Чуб Тамара Миколаївна,

вчитель Миколаївської ЗОШ I-III ступенів,

керівник гуртка «Літературне краєзнавство»

Наше село знаходиться в чарівній місцевості, з усіх сторін оточене лісами. Це і великий сосновий ліс, куди ми любимо ходити по гриби (верхівки сосон так високо, що в голові паморочиться, коли на них дивишся), і березовий гай (блукаючи у ньому серед струнких красунь, і сам світлієш душею), і старий сад, який люди називають панським. Кажуть, там колись була садиба пана Абази, а нині впереміш із фруктовими деревами ростуть на березі річки дуби, клени, тополі. Сюди, до саду, я люблю ходити не лише з друзями, а й сама: поблукати, помріяти, помилуватись красою природи. Тут і дихається, і думається легко.

Ось і цього осіннього дні я іду до саду. Стіна велетенських граційних дерев у княжих шатах підпирає прозоро-блакитну баню неба. Милуюся коштовностями знатної чаклунки-осені, що вже струшує із дерев та кущів листя: вишневе – червоне, кленове – жовте, з яблунь та груш – коричневе, а черешневе – помаранчеве. Яскравою мозаїкою розцяцькували вони холодну землю. Край стежки кущ шипшини теж одягнув осінні шати. Сріблясті павутинки бабиного літа оповили його круглі лискучі червоні ягоди, що переливались під скупими променями сонця. Вони були такі привабливі, що я, не втримавшись, зірвала одну ягоду і ...раптом почула:

Не всі, не всі, хоч ягідку облиш!

Одна пташина так мене просила!

Я ж тут для всіх, а не для тебе лиш.

І просто осінь щоб була красива.

Від несподіванки здригаюсь і навіть озираюся: хто це? Чи дійсно хтось обізвався до мене, чи лише здалося? Нікого, лиш листя виграє жовтогарячими барвами і шепоче якісь незбагненні розповіді, торкаючись потаємних струн душі... Але звідки ж взялися у моїй пам'яті ці поетичні рядки, так органічно сплівшись із шипшиною та її рясним червоним намистом? І пригадую: так це ж Ліна Костенко, з віршами якої я недавно познайомилась! Ні, не можна сказати, що я ніколи раніше не чула про неї. Кілька поезій, вивчених у школі, зацікавили мене особистістю поетеси, її єднанням з природою, злиттям з чарівним світом рідної землі, гармонією та душевною злагодою, коли вона змальовує пори року. Зацікавившись, я сама прочитала багато поезій Ліни Василівни. Мені здається, її пейзажна лірика – це

шедевр світового мистецтва, таке глибоке, багате і щире її поетичне слово. А особливо подобаються мені її осінні мотиви.

Замислившись, звертаю під яблуні, сідаю на лаву, змайстровану невідомо ким. Навколо мене багряніє, палає холодним вогнем сад. Там, де старі верби схилились над водою, росте розлога калина. Весна одягає її в пишне весільне вбрання, літо тішить смарагдовими шатами, зима дбайливо вкриває білою ковдрою. А зараз осінь запалила на тонкому гіллі сотні яскравих вогників... Сонце золотить калину, вкриваючи кожен листочок такими витонченими мережками, що навряд чи художник зміг би намалювати їх на папері.

Марнували літечко, марнували,

А тепер осінні вже карнавали.

Я знову думаю-марю ліричними рядками поетеси? Що ж дивного у цьому, коли її слова так схожі на мої почуття, особливо зараз, коли я сиджу тут. В саду, прикрашеному фарбами осінньої палітри. А осінь у Ліни Костенко така різна: спокійна і дикунська, збурена, багата і убога, осінь – «сумна кравчиня» і «арфістка», «вродлива жінка, ласкою прогріта», і така, як нині:

схожа на циганку – вродливу.

темнокожу,

напівголу,

в червоному намисті з горобини,

з горіховими бубнами в руках.

Так, вона різна, але завжди жива, одухотворена. Майстриня, вправно володіючи Словом, учить нас помічати красу не лише в літературних творах, але і в довкіллі, дивиться навкруги іншими очима, уміти бачити і цінувати красу природи та її вплив на людину. Це у її віршах Осінь «ходить навшпиньки і задмухує полум'я жоржин», «барабанить пальцями дощу вночі по підвіконню», «похлинулась димом», «вишиває клени червоним, жовтим, срібним, золотим». Це восени «в лісах блукають згорблені колоси – дерева, неприкаяні, як ми», «од холоду в ногах посиніли дуби», «листки німим городам руку золотять», «вітер-голодренець в полях розхристує туман, б'є в бубон сонця», «шепоче сад пошерхлими губами» та «ніч глухоніма

осінніми руками розмовляє з місяцем на мигах». Що не образ – то несподіване відкриття, одкровення, висока духовність, несказанна краса слова.

Захопившись майстерністю поетеси, я не просто читала її вірші – я пила їх, занурюючись у море щирості, досконалості, краси і натхнення, яким світилося кожне слово. Тільки з-під пера справжнього майстра міг народитися рядок «вже в стільниках стерні немає меду сонця», і ніхто до Ліни Василівни подібного не створював. Та й не дивно, адже у всьому – і в житті, і у творчості – вона неповторна і незабутня. А її поетичні мініатюри – то живописні полотна.

В мої думки вриваються ледь чутні акорди гітари. Жіночий голос із щемким сумом виводить:

Двори стоять у хуртовині айстр.

Яка сумна й красива хуртовина!

Прислухаюся: недалеко від мене, за деревами, відпочивальники теж насолоджуються красою осінньої природи, а з відкритих вікон машини звучить романс у виконанні Ольги Богомолець. Він мені дуже подобається, як і багато інших, створених Л.Костенко. Я замислююся: а й дійсно, осінь у поетеси різна, але частіш за все сумна: «осінній вітер, Синя Борода, рве з горобин оранжеві коралі», «дотлів цвітастий ситець літа, оцим полям набиралий на смерть», «ковтаючи сльози, одягши на плечі сукману, перемотує літо на чорні катушки тополь, шиє голим полям нескінченну сорочку з туману», «останні айстри горілиць зайшлися болем». Сумно, правда? Красиво і сумно. І нехай літературознавці та критики, досліджуючи творчість Ліни Василівни, відзначають основні мотиви її поезій, тематику та мовне багатство творів (напевно, це теж потрібно для читачів) – для мене ж найважливіше, що її вірші збагачують людину, звеличують душу і серце благородними почуттями, відгукуються у нас всіма барвами. Інколи ці поезії викликають у мене сум, інколи – посмішку, як-от від слів

Сумний їжак образився на всіх,

Заліг і вкрився листям з головою.

Як точно підмічено, з якою любов'ю дано цей маленький образок!

... Мої думки перериває ледве чутний журавлиний поклик. Піднімаю голову, вдивляюся в передвечірнє небо. Аж ген вони! Сурмлять у тужливі сурми, летять сумними трикутниками над оксамитовими озимими, над багряними садами і перелісками, покидаючи рідний край... І тут же в пам'яті зринає:

Ті журавлі і їх прощальні сурми,
Тих відлітань сюїта голуба...
Натягне дощ свої осінні струни,
Торкне ті струни пальчиком верба.

У цьому повільному згасанні природи є своя чарівність, неповторна краса. То що, все так сумно і безнадійно? Так запитала мене і подруга Оля, почувши кілька осінніх поезій, і додала: «Як ти можеш любити осінь? Так, золоте листя, калина, але ж потім все одно будуть дощі, холод, голі дерева, вітер. Бр-р-р!» Наступного дня я довела Олі, що й у сумних пейзажах Л.Костенко оптимістично звучить любов до життя, віра у народження нового. І нехай це буде один рядок, маленький штрих, але ж який багатозначний, життєстверджуючий: «тихесенько ростуть здивовані гриби», «в головах посади жовтогаряче сонце, як нагідку». А найбільше Олю переконали рядки:

Минає осінь. А проте –
Як цятка сну, як хвостик лева,
Жовтенька квіточка цвіте.

Коли я читала вірш «Осінній день, осінній день, осінній!», моя бабуся Ліда сказала, що це про неї, про її осінь. Я здивувалась, а бабуся відповіла, що авторка зобразила осінь людського життя, прощання з літом – порою розквіту сил. Молодість минула, печаль огортає людину. «Ось і мене теж», - сумно посміхнулась вона. Але ж моя бабуся ще зовсім не стара! Метка, красива, добра господиня, гарно співає, а сивина у її волоссі – так це дрібниці, хороша фарба приховає її! На мої протести бабуся посміхнулась: « Так, у кожного віку є свої радощі, тому-то на честь осені і звучить осанна. А взагалі, онучко, про одне жалкую: що в дитинстві і в юності не помічали краси життя, поспішали жити. Тепер розумієш, що життя – це скарб. Ось і твоя Ліна Костенко про це пише. Читай!» - і показала мені рядки:

А тепер – якийсь листок осінній,

І вже стоїш у потрясінні...

Мабуть, бабуся має рацію, як і моя улюблена поетеса. Та це ще мені слід обдумати, зрозуміти, прожити, бо я ще зовсім юна, і до осені життя ще далеко. А сьогодні я просто побувала в гостях у Осені, яка прикрасила яскравими фарбами старий панський сад у моєму рідному селі.

...Ой, так мені добре і затишно було тут, на лаві під крислатою яблунею, що я і про час забула. Не чути вже і відпочивальників, і журавлі давно зникли. Треба і мені повертатися додому, до звичного життя і турбот. Гостина до осені була незабутньою, тож,

Старі дуби, спасибі вам за осінь,

За відлітання радості і птиць...